

TARİHSEL SÜREÇTE ALÂEDDİN CAMİİ VE TEPESİNİN KENT BELLEĞİNE ETKİSİ

Prof. Dr. Kerim ÇINAR, Arş. Gör. Ayşenur DAĞ GÜRÇAN, Arş. Gör. Fatma Nur BACAĞ

Günümüze kadar ulaşan tarihi yapılar ve çevreleri bize geçmişle ilgili bilgi vermektedir. Tarihi sürece tanıklık eden binalar ve çevresindeki yapılar geçmişle gelecek arasında bağlantı kurdukları için yapıya ait değerler, gelecek nesillere aktarılabilir. Bununla ilgili geçmişteki durumları hakkında kent belleğinde yer edinen bu yapılar sonraki dönemlerde teknolojik gelişmeler, tarihi çevrede yeni yapıların tasarlanması, kentsel politikalar, kullanıcı gereksinimleri, savaşlar ve doğal afetler gibi değişimlerle birlikte farklı bir görünüme kavuşmaktadırlar. Böylece yapının hem kendisi hem de çevresi bu faktörlerden etkilenebilmektedir. Bu değişimler kentlerin ayrılmaz parçası olan kent belleğinin de farklı bir biçimde algılanmasına neden olmaktadır.

Neolitik Dönemden bu yana pek çok farklı uygarlığa ev sahipliği yapmış olan Konya Kenti, binyıllardır Alâeddin Tepesi merkezli olarak kentsel gelişim göstermiştir. Höyük üzerinde bulunan Alâeddin Camii, Selçuklu Dönemi'nde inşa edilen, tarihi Konya iç kalesinde yer alan bir ulu camidir. Tepe ile birlikte yüzyıllar boyu tarihe tanıklık etmiş olan cami, çok ayaklı, Kufe plan tipinde iki evreli olarak yapılmış ve inşaatı 1220 yılında Alâeddin Keykubat zamanında tamamlanmıştır. Avlusunda sekiz Selçuklu sultanının sandukasının bulunduğu II. Kılıçarslan Türbesi yer almaktadır. Selçuklu sarayına bitişik olan yapı hem Selçuklu döneminde hem de Osmanlı Döneminde mevcudiyetini korumuştur. Osmanlı Döneminde birçok seyyah ve devlet adamı Alaaddin Cami ve Selçuklu Sultanları Türbesini ziyaret etmiş; 19. Yüzyıl'da Charles Texier, Frederic Sarre gibi birçok araştırmacı da yapıyı tanımlamıştır. Cami; kutlamalar, isyanlar, mahkemeler gibi birçok toplumsal olaya da ev sahipliği yaparak toplum belleğinde yer etmiştir.

Konya'nın kentsel kimliğin oluşumunda etkili bir imge olarak tanımlanan Alâeddin Camii, bugün yeşil bir dokuya sahip olan tepeden yükselerek, halen kentin odağında yer almaktadır. Bu çalışmada Alâeddin Camii ve Tepesi'nin tanıklık ettiği tarihi olayların, geçirdiği onarımların, Alâeddin Tepesi ve çevresi üzerinde yapılan yeşil alan çalışmalarının ve kentsel düzenlemelerin kent belleğine etkisi değerlendirilmeye çalışılacaktır.

Anahtar kelimeler: Kent belleği, Kentsel değişim, Selçuklu yapıları, Alâeddin Camii, Konya